

Državni zbor RS
Odbor za kulturo
Šubičeva ulica 4
1000 Ljubljana

Ljubljana, 5. december 2025

ZADEVA: Pripombe Koordinacije novinarskih sindikatov RTV Slovenija in Sindikata novinarjev Slovenije na predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija

V Koordinaciji novinarskih sindikatov RTV Slovenija in Sindikatu novinarjev Slovenije podajamo pripombe na predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija (EVA 2025-3340-0013; v nadaljevanju: ZRTVS-1C), ki ga je vlada dne 21. 11. 2025 poslala v državni zbor. V novinarskih sindikatih smo že v okviru javne obravnave maja 2025 podali svoje pripombe in predloge, a ugotavljamo, da niso bile upoštevane. Iz javno dostopnega dokumenta, ki je bil poslan v DZ, sicer ni razvidno, zakaj ne. **Ker vlada skozi predlog zakona ni v celoti izpolnila zaveze o neodvisnosti in finančni stabilnosti javne radiotelevizije, predlagamo, da to stori državni zbor z amandmaji k predlogu zakona.**

V nadaljevanju navajamo pripombe oz. predloge novinarskih sindikatov.

I. Splošne ugotovitve

Predlog, ki ga je vlada poslala v državni zbor, smo v sindikatih proučili. Ugotavljamo, da ta naslavlja zgolj posamezna vprašanja zakonodajnega okvirja za delovanje osrednje medijske in kulturne institucije v državi, medtem ko umanjka celovit premislek o delovanju, vlogi in razvoju RTV Slovenija.

Sicer pa je splošni vtis, da se s pričujočimi popravki glede upravljanja in nadzora javni zavod vrača v čas pred uveljavitvijo zadnje novele zakona o RTVS, določbe, s katero bi se uzakonilo – pomembno – redno usklajevanje RTV-prispevka, pa v zadnjem predlogu ni več.

Hkrati predlagane spremembe glede financiranja iz državnega proračuna kažejo, da država (še naprej) ni pripravljena zagotavljati zadostnega financiranja javne službe, ki jo opravlja RTV Slovenija. Pri spremembi glede upravljanja in nadzora (soglasje Finančnega odbora pri sprejemu programsko-produkcijskega načrta RTVS) pa opozarjamo, da je takšna ureditev v nasprotju z 2. členom ZRTVS-1. **Primerno financiranje namreč ne bi smelo pomeniti, da se vsebina programa prilagaja višini sredstev, ki jih je ustanovitelj pripravljen zagotoviti, ampak obratno.** Da je tako, državam članicam nalaga tudi Evropski akt o svobodi medijev

(EMFA)¹. Ta v prvem odstavku 5. člena državam članicam nalaga, da zagotovijo, »da so ponudniki javnih medijskih storitev uredniško in funkcionalno neodvisni ter svojemu občinstvu nepristransko zagotavljajo raznovrstne informacije in mnenja v skladu s svojo nalogo javne službe, kakor je opredeljena na nacionalni ravni v skladu s Protokolom št. 29«.

II. Predlogi novinarskih sindikatov

V tem delu se dotikamo področij, v katera predlog ne posega (oz. je bil v delu glede financiranja v zadnjem osnutku spremenjen) in smo jih navedli že v okviru javne obravnave maja 2025. Najprej predlagamo, da se v zakon zapiše, da je RTV Slovenija kot izvajalka javne službe del sistema javnega sektorja in javne kritične infrastrukture (to zadnje se po potrebi uredi v predpisih s področja kritične infrastrukture in informacijske varnosti).

Predlagamo tudi, da se zakon dopolni z rednim **sistemskim usklajevanjem RTV-prispevka** z inflacijo, kot je bilo to zapisano v predlogu zakona iz maja 2025:

Višina prispevka se vsako leto uskladi z višino letne inflacije za preteklo koledarsko leto, kot jo določi Statistični urad Republike Slovenije. Usklajeni prispevek se začne obračunavati od začetka aprila tekočega leta naprej do konca marca naslednjega koledarskega leta. Sklep o usklajeni višini prispevka objavi vlada v Uradnem listu Republike Slovenije.

Nadalje, predlagamo, da se obstoječi 30. člen ZRTVS-1 dopolni tako, da bo ustanovitelj iz državnega proračuna zagotavljal sredstva za spremembe pri stroških dela javnih uslužbencev na radioteleviziji. Tudi ob zadnji plačni reformi v javnem sektorju smo v novinarskih sindikatih – kot tudi vse od sklenjenega stavkovnega sporazuma iz leta 2018 – opozarjali, naj se vlada oz. ustanovitelj RTV Slovenija drži dogovorov s sindikati in zagotovi sredstva za višje stroške dela v javnem zavodu, ki izvirajo iz teh sklenjenih dogovorov, a se doslej ni zgodilo nič. **Zato predlagamo, da se v zakon o RTVS zapiše, da se ti financirajo iz državnega proračuna, v kolikor jih višina, zbrana z RTV-prispevkom, ne pokrije. Javni uslužbenci, ki delajo na RTV Slovenija, so ključni pri opravljanju njene javne službe, zato je vlada dolžna zagotoviti sredstva za razliko pri stroških dela, ki izhajajo iz dogovorov, ki jih sama sklepa s sindikati.** Pri tem (znova) poudarjamo, da je finančna avtonomija RTV Slovenija, povezana s financiranjem javne službe iz prispevka in drugih virov, z zakonom povsem jasno omejena in se nanaša na avtonomijo razporejanja danih virov, ne pa tudi na njihovo morebitno povečanje v skladu s potrebami uzakonjene programske ponudbe. To je v polni pristojnosti vlade oziroma državnega zbora. Za odločanje o višini virov sredstev je torej pristojna vlada, ne RTV Slovenija, ki naj bi bila avtonomna le v okviru danih virov iz prispevka.

Nadalje, izhajajoč iz drugega odstavka 2. točke 5. člena Evropskega akta o svobodi medijev, ki ga je treba smiselno brati pri vseh imenovanjih v organe v javnih medijih, predlagamo, da se

¹ UREDBA (EU) 2024/1083 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev).

določbi, ki se nanašata na imenovanja zunanjih članov Sveta RTV Slovenija (17.b člen ZRTVS-1) in Finančnega odbora (3. točka 26. člena ZRTVS-1) dopolnita, da bo postopek izbire transparenten in javen. Medtem ko so predstavniki zaposlenih v zavodu v te organe neposredno voljeni, so postopki izbire »zunanjih« svetnikov prepuščeni posameznim institucijam/organizacijam, pri čemer te tudi neenako o njih javno poročajo, ker k temu niso zavezane. Spremembo predlagamo, ker menimo, da lahko v prihodnje predstavlja določena tveganja z vidika neodvisnosti.

III. Ugotovitve po posameznih členih

V nadaljevanju podajamo pripombe na predloge sprememb posameznih členov ZRTVS-1C.

- **2. člen (aktualni 13. člen ZRTVS-1):**

Medtem ko pozdravljamo, da se javna služba, ki jo opravlja radiotelevizija, širi, v tem primeru na glasbeno produkcijo in založniško dejavnost, predlagamo, da se člen dopolni tako, kot izhaja iz obrazložitve predlagatelja k predlogu zakona, da bo jasno navedeno, kaj glasbena produkcija obsega:

Glasbena produkcija vključuje Simfonični orkester, Big band RTV Slovenija ter Otroški in mladinski pevski zbor in založniški oddelek.

- **3. člen (aktualni 16. člen ZRTVS-1), 4. (aktualni 22. člen ZRTVS-1) in 5. člen (aktualni 27. člen ZRTVS-1):**

Zgoraj naštetе člene obravnavamo skupaj, saj so povezani s spremembo pristojnosti Finančnega odbora. Ta od organa, ki zdaj daje predhodno mnenje k finančnim dokumentom, s predlagano spremembo postaja eden (naj)pomembnejših organov, ki daje soglasje k osrednjim dokumentom (usmeritvam) javnega zavoda, tudi ključnemu programskemu, tj. Programsko-produkcijskem načrtu RTVS (v nadaljevanju: PPN). Sprememba pristojnosti odbora, ki s tem pridobiva ključna programska pooblastila (s čimer se odpira vrata političnim vplivom), gre tako v smeri vrnitve v stanje pred zadnjo dopolnitvijo ZRTVS iz leta 2022. Da se tja ne želimo več vrniti, so jasno izrazili tudi javnost, plačniki RTV-prispevka in nenazadnje tudi volivci.

Nenavadno je tudi, da v spremembi 22. člena navedeno soglasje Finančnega odbora k PPN in finančnemu načrtu (še le nato v sprejem Svetu RTV), v 27. členu, v katerem so taksativno našteti vsi dokumenti, h katerim daje Finančni odbor soglasje, programsko-produkcijski načrt ni naveden. Nova (programska) pristojnost finančnega odbora je namreč navedena pod poglavjem »Uprava«.

Pri spremembi pooblastil Finančnega odbora je predlagatelj sprememb ZRTVS-1 spregledal 2. člen ZRTVS-1, ki je temeljno vodilo delovanja javnega zavoda posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. 2. člen ZRTVS-1 namreč določa, da je ustanovitelj javnega zavoda

dolžen zagotoviti institucionalno avtonomijo in uredniško neodvisnost RTV Slovenija in zagotoviti primerno financiranje za izvajanje javne službe.

Zagotavljanje primerne financiranja za izvajanje javne službe pomeni, da je PPN ključni dokument, na podlagi katerega se zagotavlja institucionalna in uredniška avtonomija. Bistvena je vsebina programa, ki ga državljanom zagotavlja ustanoviteljica javnega zavoda. Vsebina programa oz. vsebina PPN, ki je neposredno povezana z uredniško in institucionalno avtonomijo, je ključni dokument delovanja javnega zavoda in ta mora biti v izključni pristojnosti Sveta RTVS. Z drugačno dikcijo in s soglasjem, ki ga Finančni odbor poda na PPN, pa se dikcija 2. člena ZRTVS-1 spremeni v načelo »kolikor denarja, toliko muzike«.

Menimo, da se vsi zavedamo, da RTVS ne more delovati tako, da bo pri sprejemanju PPN ključni Finančni odbor, saj se soglasje ne more razumeti drugače kot dejanski sprejem PPN s strani Finančnega odbora. V kolikor bo predlagatelj vztrajal pri soglasju pri sprejemu PPN, se mora zavedati, da je takšna ureditev v nasprotju z 2. členom ZRTVS-1. Termin »primerno financiranje« pomeni, da ustanovitelj zagotovi sredstva za izvajanje PPN, ki ga v skladu s statutom javnega zavoda pripravijo za to usposobljeni javni uslužbenci in v okviru svojih pristojnosti. Primerno financiranje ne gre v obratni smeri, da se vsebina programa prilagaja višini sredstev, ki jih je ustanovitelj pripravljen zagotoviti za izvajanje javne službe.

- **6. člen (aktualni 30. člen):**

Sprememba člena se nanaša na določitev oz. opredelitev višine sredstev, ki se jih iz državnega proračuna nameni za del narodnostnih programov in po novem tudi za glasbeno produkcijo v delu, ki se ne financira iz prispevka. Drži, da novi predlog zakona povečuje predlagana sredstva (z 8 na 10 odstotkov let pred tema zbranega RTV-prispevka za narodnostne programe, in dodano v višini 4 odstotkov za glasbeno produkcijo), toda predlagana višina, kot vseskozi opozarjajo v javnem zavodu, ni zadostna za izvajanje teh programov.

Sicer pa poudarjamo, da predlagane spremembe zakona o RTVS v ničemer ne prinašajo nobenega jasnega in novega premisleka o tem, kaj je javna služba, ki naj jo opravlja radiotelevizija, prav tako ni premisleka o morebitnem zmanjševanju njenih tržnih dejavnosti (pol javna RTVS) in kaj se financira iz državnega proračuna. To državam članicam nalaga 5. člen Akta o svobodi medijev (EMFA), in sicer morajo te zagotoviti, »da postopki financiranja za ponudnike javnih medijskih storitev temeljijo na vnaprej določenih preglednih in objektivnih merilih. S temi postopki financiranja se zagotovi, da imajo ponudniki javnih medijskih storitev ustrezna, vzdržna in predvidljiva finančna sredstva, ki ustrezajo izpolnjevanju in zmogljivosti za razvoj v okviru njihovih nalog javne službe. Ta finančna sredstva so tolikšna, da je zagotovljena uredniška neodvisnost ponudnikov javnih medijskih storitev«.

Vsekakor bi bilo treba na novo premisliti določbo, ki opredeljuje financiranje iz državnega proračuna tako, da bo (tudi) to zagotavljalo stalni razvoj javne radiotelevizije in njeno zavezanost javnemu. Hkrati predlagamo spremembo aktualne 3. alineje druge točke v smeri, naj bo predlagateljica posameznih projektov (tudi) RTV Slovenija, in ne pristojna ministrstva:

posamezni projekti kulturnega, znanstvenega in splošno izobraževalnega pomena ter posamezni projekti digitalizacije tehnološke opreme in arhivov, ki jih predlaga RTV Slovenija in so v skladu s sprejetim PPN in finančnim načrtom RTVS, v delih, ki se ne financirajo iz prispevka.

Ker vlada skozi predlagani osnutek novele ni v celoti zagotovila primerne in stabilnega financiranja najpomembnejše medijske in kulturne institucije v državi ter njene programske neodvisnosti, naj to stori državni zbor z amandmaji in tako zagotovi, da financiranje javne radiotelevizije ne bo vzvod za posege v uredniško, novinarsko in programsko avtonomijo.

Koordinacija novinarskih sindikatov RTV Slovenija
Sindikat novinarjev Slovenije

V vednost:

- Ministrstvu za kulturo
- Vladi RS